

PODLISTAK

KALENDAR

Apsolutistički Kralj Sunce

1654.: Luj XIV., poznat po nadimku Kralj Sunce (1638. – 1715.) okrunjen je 7. lipnja 1654. za francuskoga kralja. Od smrti Luja XIII. 1643. do njegove punoljetnosti

koju on vjerojatno nikad nije izgovorio, dobro karakterizira njegovo vladanje. Ukinuo je samoupravu općina i pokrajina, sudove je podložio svojoj kontroli, jansenizam je likvidirao, a hugenote oštro progonio.

I Katoličku crkvu stavio je pod svoju kontrolu. Zapleo se u dugotrajne i skupe ratove za nasljedstvo španjolske krune. Ti ratovi i troškovi dvorskoga sjaja praznili su državnu blagajnu, a veliki porezi izazivali su veliko nezadovoljstvo i bune siromašnijih staleža.

HÖLDERLINOV SVIJET – 1843.: Umro je 7. lipnja 1843. njemački književnik Friedrich Hölderlin (rodio se 1770., kada su također rođeni Hegel i Beethoven). Njegov poetski svijet utemeljen je u zanosnu hvaljenju antičke kulture. U mladosti drugovao je na sveučilištu u Tubingenu s Hegelom i Schellingom, što će se odraziti u nadasve misaonu karakteru njegova opusa. U romanu »Hyperion« suprotstavlja suvremenu i antičku Grčku. Središnji junak, Hyperion, opsjednut je težnjom da svoj narod vrati na putove nekadašnje slave. Slijedeći svoje ideale, postupno napušta rimu i priklanja se antičkim formama i slobodnu stihu. Posljednji su mu stihovi zasjenjeni pomračenjem uma. Za života nije bio osobito cijenjen; otkrio ga je 1900. krug oko Stefana Georgea.

Gauguinova smrt

1848.: U Parizu je rođen veliki francuski slikar Paul Gauguin. Godine 1891. polazi na Tahiti da u primitivnom i egzotičnom ambijentu otkrije iskonske životne vrijednosti.

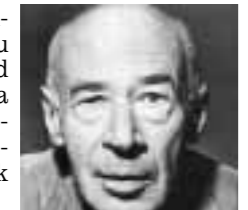

quesas, gdje 8. svibnja 1903. umire u patnjama i gorčini. Forme su njegovih slika mirne i monumentalne, prožete čulnošću. Utjecao je na razvoj ekspresionizma i na formiranje fovizma, a bavio se i skulpturom.

JOSIP BADALIĆ – 1888.: U Deanovcu se 7. lipnja 1888. rodio književni povjesničar, istaknuti slavist Josip Badalić. U većem dijelu svojega opsežna znanstvena opusa, objavljena u zemlji i inozemstvu, Badalić proučava hrvatske veze s ruskom kulturom i književnošću. Vrijedan prilog znanosti dao je proučavanjem hrvatskih inkunabula te prevodilačkim (Čehov, Blok), bibliografskim i uredničkim radom. Umro je 1985. godine.

Izgubljenost kao izraz slobode

1980.: U Pacific Palisadesu nedaleko od Los Angelesa umro je 7. lipnja 1980. američki književnik Henry Miller.

Iako službeno ne pripada krugu oko Hemingwaya, Fitzgeralda i Gertrude Stein u Parizu, Miller postaje glasnogovornikom »onih koji svojom izgubljenostu ne koketiraju«, nego je prihvaćaju kao izraz svoje slobode. Često je neopravdano proglašavan pornografom dvadesetog stoljeća zbog istaknute i često eksplicitne seksualnosti kojom podcrtava nekonformistički ciničan i nihilistički odnos prema suvremenoj civilizaciji.

Tako su pariški pločnici, glad, znojna tijela i osjećaj oslobođenja od svega puritanskoga i malograđanskoga odjeknuli kao bomba sredstva. Tako su pariški pločnici, glad, znojna tijela i osjećaj oslobođenja od svega puritanskoga i malograđanskoga odjeknuli kao bomba sredstva. Tako su pariški pločnici, glad, znojna tijela i osjećaj oslobođenja od svega puritanskoga i malograđanskoga odjeknuli kao bomba sredstva.

DRAGUTIN DOMJANIĆ – 1933.: Umro je 7. lipnja 1933. hrvatski književnik Dragutin Domjanić, pisac koji je prvi u hrvatskoj književnosti cjelovitije i umjetnički zrelije ostvario melodioznost i ritmičnost kajkavskoga dijalektalnoga izraza. U nekim je svojim pjesmama s velikim razumijevanjem obradio društvene probleme svojega doba i ratna stradanja.

Nitko od smrtnika nije u svako doba pametan. (Plinije)

Priča se nastavlja s vrlo malo promjena

Početkom 1986. godine, dok su oči svijeta s užasom bile uprte na terorističke ludake diljem arapskog svijeta, tisak je izvijestio kako je izraelski tenk pucao iz topa po selu Sreifi u južnom Libanonu. Priča se, dakle, nastavlja, s vrlo malo promjena.

Pucao je na trideset kuća iz kojih su, kako tvrde izraelski vojni izvori, »naoružani teroristi« pucali na izraelske vojnike, odupirući se izraelskoj vojnoj akciji potrage za dvojicom vojnika koji su bili »oteti« u izraelskoj »sigurnosnoj zoni«.

Američki tisak uglavnom nije objavio izvještaj mirovnih snaga UN-a da su izraelski vojnici »stvarno poludjeli« tijekom te akcije. Zatočili su čitava sela, spriječili UN-ove vojnike da seljanima zatočenim radi »ispitivanja« dostave vodu, mlijeko i naranče.

Zvjskovo mučenje

»Ispitivanje« je zapravo značilo zvjskovo mučenje muškaraca i žena. To su činili izraelski vojnici i njihovi kolaboracionisti, vojnici SLA, koji su im uvijek bili pri ruci. Izraelski su vojnici zatim otišli, povevši sa sobom mnoge seljane, među kojima i više trudnica. Neke su odveli u Izrael, povrijedivši time još jednom međunarodno pravo. Razorili su, oštetili ili opljačkali mnoge kuće u selu. Za to je vrijeme Shimon Peres izjavio kako izraelska potraga za otetim vojnicima »izražava naše poštovanje vrijednosti i dostojanstva ljudskog života«.

Mjesec dana nakon toga, 24. ožujka, libanonski je radio javio da su izraelske snage (bila to izraelska regularna vojska ili plaćenici iz SLA) granatirali Nabatiju, ubivši pritom troje civila, a ranivši dvadeset dvoje.

»Granate su počele padati na tržnicu u središtu grada u zoru, kad se mnoštvo okuplja radi trgovine«. Napad je navodno bio osveta za napad na izraelske plaćenike u južnom Libanonu. Čelnik šijitskog Amala izjavio je

No kao vazalna država, Izrael je od cara dobio pravo na terorizam, mučenje i agresiju. Nikaragva pak, budući da je careva protivnica, jednostavno nema prava braniti vlastito područje od međunarodnog terorizma koji potječe iz SAD-a. Prema tome, naravno je stvar da se izraelski zločini prešućuju ili čak odobravaju kao legitimna odmazda

da »izraelske naseobine i uredaji neće moći izmaknuti udarima pokreta otpora«. Dana 27. ožujka jedna je »kačuša« pogodila školsko igralište na sjeveru Izraela.

Izraelski napad

Ranjeno je pet osoba, a to je izazvalo izraelski napad na palestinski izbjeglički logor blizu Sidona, u kojem je poginulo deset ljudi i ranjeno dvadeset dvoje. Zapravnik izraelskih snaga na sjeveru utvrdio je na Izraelom vojnom radiju kako Izraelska vojska nije uspjela utvrditi jesu li raketu ispalili šijiti ili Palestinci.

Dana 7. travnja izraelski su zrakoplovi bombardirali iste te logore te susjedno selo, ubivši dvoje i ranivši dvadeset osoba. Tvrđilo se kako su teroristi odatle kretali u napade, kaneći ubijati

Izraelski su vojnici u Libanonu zarobili mnoge seljane od kojih su neke su odveli u Izrael, razorili su, oštetili ili opljačkali mnoge kuće u selu. Za to je vrijeme Shimon Peres izjavio kako izraelska potraga za otetim vojnicima »izražava naše poštovanje vrijednosti i dostojanstva ljudskog života«

Mogao je čuti i osjetiti vlastito srce

Slušate Jimmyja Rabbitta – širom cijele – Irske.

– O Isuse Bože, kakva luda kuća! Jel' on to peder il' o čemu je tu riječ? – Jimmy stariji je upitao Sharon.

– Nije. U redu je on, samo ti njega ostavi na miru. – Ne znam, ne znam – rekao je Jimmy stariji. – Ta njegova oduška. Obukao je hlače...

– To se sad tako nosi. – A valjda se nosi, ali svejedno, Isuse Bože ... Pogledao je u Veroniku. Ona je još uvijek djelovala samo umorno.

– Ovo je veliki šok, Sharon – rekao je. – Jel' tako, Veronica? – Svakako.

– Ajde nam napravi čaj, dušo, jel' može? – Napravi si sam – rekla je Veronica.

– Ja ću ga napraviti – rekla je Sharon. – Tako treba – rekao je Jimmy stariji. – Pazi da

Pogledala je ravno u Sharon. Jimmy stariji se vratio trljajući ruke i nazivajući Darrena podlim malim gadom. Sjeo je i primijetio da ga čeka čaj

ne lupišu stol. Tako treba ... nego, sigurna si da nije oženjen?

– Ne, nije – rekla je Sharon iznad sudopera. – Pa zašto nam onda nećeš reći?

– Vidi ... – rekla je Sharon. Okrenula se prema njemu.

– Ne mogu, i neću vam reći. Ponovno se okrenula da uključi električni čajnik.

– A hoće te oženiti? – upitao ju je Jimmy stariji. – Ne. Mislim da neće. – Luzer. Dakle vara, eto što radi.

– Nije ti to društvena igra! – rekla je Veronica. – Znam, Veronica, znam ja to. Al' jednako je njegova pogreška koliko i Sharonina. 'Ko god bio. Njegov je piton ...

– Tata! – Pa kad je. – Nije ni čudo da se izražavaju tako kako se izražavaju – Veronica je ukorila Jimmyja starijeg. – Daj pusti me, Veronica, može, samo malo. Iz dnevne sobe su začuli vrisak.

– Ček' samo malo da sredim tog malog – rekao je Jimmy stariji. – Odučnim je korakom izašao iz kuhinje. – Sasvim dobro to podnosi – rekla je Veronica. – Aha – rekla je Sharon.

GUSARI I CAREVI
Međunarodni terorizam u stvarnom svijetu

15

NOAM CHOMSKY

izraelske građane.

Od svih je tih događaja jedino raketni napad na sjever Izraela zaslužio biti prikazana na televiziji, uz opće zgražanje zbog »zla terorizma«. Ipak, to je zgražanje bilo ponešto zaglušeno masovnom

histerijom organizirano zbog nikaragvanske »naježde« na Honduras. Riječ je, naime, bila o tome da je Nikaragvanska vojska iskoristila svoje zakonito pravo na nastavak potjere za terorističkim bandama što su ih njihovi američki poslodavci poslali na nikaragvanski teritorij kako bi pokazali snagu, tik prije glasovanja u Senatu SAD-a o pomoći kontrastima.

Prešućivanje zločina

Prijetimo se ovdje kako je jedino pitanje o kojem se u terorističkoj državi ozbiljno raspravlja to može li plaćenička vojska postići ciljeve koje im je gospodar odredio. Izrael, naprotiv, nije iskoristavao pravo na nastavak potjere kad je granatirao i bombardirao gradove i izbjegličke logore, niti se izraelske terorističke akcije i agresija na Libanon ikad i ikako mogu podvesti pod taj pojam.

No kao vazalna država, Izrael je od cara dobio pravo na terorizam, mučenje i agresiju. Nikaragva pak, budući da je careva protivnica, jednostavno nema prava braniti vlastito područje od međunarodnog terorizma koji potječe iz SAD-a.

Prema tome, naravno

je stvar da se izraelski zločini prešućuju ili čak odobravaju kao legitimna odmazda. Kongres SAD je pak – obje strane – osudio »nikaragvanske marksiste-lenjiniste« zbog toga novog dokaza kakva su ugroza miru i stabilnosti u regiji.

Izraelska agresija na Libanon u lipnju 1982. također se redovito predstavlja u sanitiziranom obliku.

Rakete po Izraelu

Shimon Peres piše kako je operacija »Mir za Galileju« poduzeta »kako bi se osiguralo da na Galileju ne bude više napada kačušama«. Eric Breindel tumači kako je »naravno, glavni cilj izraelske invazije 1982. bila zaštita Galileje (...) od napada kačušama i drugih oblika bombardiranja iz Libanona«.

Vanjskopoličke stranice New York Timesa nas informiraju kako je naježda počela »nakon napada gerilaca Palestinske oslobodilačke organizacije na naseobine na sjeveru Izraela« i (bez komentara) da su izraelski čelnici »izjavili kako žele dokrajčiti raketiranje i granatiranje preko izraelske sjeverne granice«.

To je »postignuto za tri godine što ih je Izraelska vojska provela u Libanonu«.

Henry Kamm je dodao da »već gotovo tri godine stanovnici Kirjat Shemone nisu morali spavati u skloništima i roditelji se ne boje poslati djecu u školu ili na igru. Rakete kačuša sovjetske proizvodnje, koje su godinama pogadale ovaj gradić u blizini libanonske granice, nisu pale otkad je Izrael napao Libanon u lipnju 1982.«

Thomas Friedman pak domće: »Počnu li rakete opet opet padati na Izrael u sjevernu granicu, izraelska će javnost

biti ogorčena. (...) Trenutačno na sjeverni Izrael rakete ne padaju (...) a ako masovni napadi preko sjeverne granice ponovno počnu, ta bi manjina (koja podupire ostatak izraelske vojske u Libanonu) vrlo lako mogla opet postati većina. Friedman dalje piše u jednoj od svojih mnogobrojnih priča o ljudskim sudbinama: »Operacija 'Mir za Galileju', tj. izraelska invazija na Libanon, bila je prvotno poduzeta kako bi se civilno stanovništvo zaštitilo od palestinskih topnika.«

U tom i drugim svojim člancima Friedman pripovijeda o patnjama sirotih Izraelaca. Političari redovito izražavaju istovjetna stajališta. Zbigniew Brzezinski piše kako je »pojačana sirijska vojna nažošćenost je činjenica što je Palestinska oslobodilačka organizacija stala upotrebljavati Libanon za upade u Izrael potaknula izraelsku invaziju«.

Moralna kukavština

Tako i Ronald Reagan, pokazujući još jedanput moralnu kukavštinu, traži od nas da se »prisetimo kako je Izrael, kad je sve to (invazija) počelo, zbog povreda svoje sjeverne granice koje su činili Palestinci, otišao sve do Beirut«. Tamo je, kaže on, »deset tisuća Palestinaca rušilo Beirut«, a ne izraelski bombarderi uz Reaganovu potporu.

Ti i nebrojeni drugi izvještaji, mnogi potkrijepljeni živim opisima patnji pučanstva Galileje izvrgnuta nasumičnom raketiranju kačušama, mogli su stvoriti općeprihvaćenu sliku palestinskih fanatika naoružanih sovjetskim oružjem, koji čine jezgru međunarodne terorističke mreže stvorene i održavane s ruskom potporom. (Nastavlja se)

Knjiga Noama Chomskoga »Gusari i carevi – Međunarodni terorizam u stvarnom svijetu« uskoro izlazi u izdanju Izvora iz Zagreba (tel. 01/611 77 14; izvori@izvori.com).

RODDY DOYLE

3

– Hoćeš ga zadržati? – Kako to misliš? – Pa, ono, hoćeš ga zadržati?

– Pitao te hoćeš ići na abortus – rekla je Veronica. – Idi ot. – Nisam! – rekao je Jimmy stariji.

To je bila istina. Sad mu je bilo žao što je pitao. – Ma nema šanse da idem na abortus – rekla je Sharon.

– Dobro je. U pravu si. – Abortus je ubojstvo. – Nego što nego da je. – Onda mu je nešto palo na pamet pa je morao pljucnuti svoj čaj natrag u šalicu. Mogao je čuti vlastito srce. I osjetiti ga.

Pogledao je u Sharon. – Da nije slučajno crn? – Ne! (Nastavlja se)

Roman Roddyja Doylea »Bebač« objavljen je ovih dana u nakladi VBZ-a iz Zagreba (tel. 01/62 35 419; info@vzb.hr; www.vzb.hr)

SAVJETI O ZDRAVLJU

Piše: mr. sci Davor Moravek, psihijatar u Kliničkoj bolnici Sestara milosrdnica

Kanabis zajedno s alkoholom osjetno pogoršava vozačke sposobnosti

Subjektivni osjećaj »drogiranošću« može trajati 45 minuta, ali ako se uzima višekratno, koncentracija može porasti te se subjektivni osjećaj može produžiti i na dva sata. Utjecaj na sposobnost vožnje traje daleko dulje, dulje i od 24 sata

Zašto osobe odlučuju voziti nakon što su pile ili uzimale psihoaktivne droge predmet je mnogih istraživanja. Nakon alkohola, najčešće zlorabljenog droga je kanabis, posebice u mladih vozača, koji su i inače rizična skupina vozača. Nove studije upućuju na to da kanabis ima velik utjecaj na vozačke sposobnosti i procjenu sposobnosti za vožnju, kako kad je sam, a posebice ako se kombinira s alkoholom.

Poseban je problem pitanje koliko to djelovanje traje? Ako se puši, nakon jednokratne doze velika je koncen-

tracija u krvi već nakon osam minuta, a najviša koncentracija može izmjeriti nakon dvadeset minuta u krvnoj plazmi. Subjektivni osjećaj »drogiranošću« može trajati 45 minuta, ali ako se uzima višekratno, koncentracija može porasti te se subjektivni osjećaj može produžiti i na dva sata. Utjecaj na sposobnost vožnje traje daleko dulje, pojedine studije upućuju da to može trajati i dulje od 24 sata, a da osoba ne osjeća subjektivnu nadrogiranost. Umjereni doza kanabisa zajedno s alkoholom može znatnije pogoršati ukupnu sposobnost vožnje. Kanabis djeluje pri-

utjecajem droga ili alkohola. Poseban problem je u tome kako se procjenjuju rizične situacije. Odrasle osobe su sklone »vaganju« dok manja djeca, pa i adolescenti, često procjenjuju rizične situacije od slučajja, te ut-

jecajem droga ili alkohola. Poseban problem je u tome kako se procjenjuju rizične situacije. Odrasle osobe su sklone »vaganju« dok manja djeca, pa i adolescenti, često procjenjuju rizične situacije od slučajja, te ut-

jecaj vršnjaka može biti kritičan za izbor ponašanja u nekoj situaciji, a ne općenito pravilo. Prevencija koja pokazuje dobre rezultate je upućivanje na smanjenje učestalosti rizičnog ponašanja i u vrijeme kada ne voze.

Primjerice, kažnjavanje suvozača zato što su se vozili s pijanim ili nadrogiranim vozačem mogla bi biti jedna od takvih mjera. S druge strane, istraživanja učinjena u smislu preventivnih mjera pokazuju da prevencija koja upu-

ćuje na gubitke koji se mogu dogoditi pri rizičnom ponašanju, nije dostatna nego je prije svega potrebno upućivati na prihvaćanje općih pravila, dakle, nikada ne voziti pijan, odnosno pod utjecajem ili sjesti uz pijanog ili drogirano vozača, posebice kad samo uzimanje sredstva može dovesti po pogrešne procjene.

Koliko dugo je potrebno suzdržavati se od vožnje nakon uzimanja kanabisa? I nakon najmanje doze u osobe koja nije osjetljiva niti razvila rijetke reakcije kao što je paranoična psihotična reakcija, najmanje 24 sata, a

vrijeme od tri, četiri dana bi bilo svakako preporučljivo. Ako se u međuvremenu konzumira alkohol, moguće je da ukupni efekt bude pogoršan. Redovito, svakodneвно konzumiranje kanabisa, pa i u umjerenim dozama, rizično je ponašanje koje treba uzeti u obzir kod procjene opće vozačke sposobnosti. Iako svaku psihoaktivnu supstancu treba zasebno promatrati u smislu utjecaja na vozačke sposobnosti – pridržavanje općeg pravila – ako uzimamo droge ili alkohol – ne vozi! Najvažniji je element prevencije prometnih nesreća.